

UCHWAŁA NR XL/238/18
RADY GMINY NUR

z dnia 29 października 2018 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Nur na lata 2019 – 2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018r., poz. 994 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Nur na lata 2019 – 2021, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nur.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 roku.

Przewodniczący Rady Gminy
Nur

Marek Góral

Załącznik do
Uchwały Nr XL/238/18
Rady Gminy Nur
z dnia 29 października 2018 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Nur na lata 2019-2021

I. Wstęp

Rodzina jest pierwszym, naturalnym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka, którego zadaniem jest zapewnienie mu prawidłowego rozwoju biologicznego i psychospołecznego. W niej młody człowiek zdobywa pierwsze doświadczenia, uczy się wrażliwości, okazywania uczuć i emocji, radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Proces kształtowania osobowości oraz przekazywania systemu uniwersalnych wartości jest trudny, ale absolutnie konieczny. Młody człowiek szybko się uczy, dzięki temu jest dobrym obserwatorem i naśladowcą. Jeśli istnieją w rodzinie problemy o zbyt ostrym oddziaływaniu, może to źle wpłynąć na ukształtowanie świadomości małoletniego potomka. Jego proces adaptacyjny, przygotowujący do życia w społeczeństwie, będzie zaburzony ze względu na niewydolność wychowawczą rodziny.

Rodzina i małżeństwo znajdują się pod ochroną zarówno w ustawodawstwie polskim jak i międzynarodowym. Stanowi o tym art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym małżeństwo, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Jej fundamentem jest sprawowanie patronatu nad rodziną, w szczególności taką, która znajduje się w trudnej sytuacji finansowej lub socjalnej. Istnieje wiele czynników powodujących taką sytuację, wśród których największą uwagę i zainteresowanie powinny przykuwać zjawiska anormatywne. Do najczęściej występujących należy: alkoholizm, przemoc, zła sytuacja bytowa rodziny, zdrowotna, brak należytego przygotowania rodziców do ich ról i wszelkie inne czynniki stojące na drodze bezpieczeństwa emocjonalnego i fizycznego. Prowadzą one do patologii społecznych w rodzinach, które niosą za sobą szereg negatywnych skutków jak m.in. umieszczanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Należy wyjść naprzeciw temu problemowi i podjąć jak najszybsze działania zaradcze. Podstawą do rozwiązywania podobnych wynaturzeń musi być wsparcie podstawowej komórki społecznej, czyli rodziny. Aby zapobiegać tego rodzaju sytuacjom zadaniem własnym gmin jest opracowywanie programów wspierania rodzin.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Nur na lata 2019-2021, zwany dalej programem został opracowany w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.) i stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Ileokroć w programie mowa o:

- a) ustawie - należy przez to rozumieć ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz.998 z późn. zm.);
- b) gminie - należy przez to rozumieć Gminę Nur;

- c) gops - należy przez to rozumieć Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nurze;
- d) zespole – należy przez to rozumieć Zespół Interdyscyplinarny w Nurze;
- e) programie - należy przez to rozumieć Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021;
- f) działaniach - należy przez to rozumieć wszelkie czynności ukierunkowane na wspieranie rodzin i zapobieganie patologii środowiska lokalnego gminy.

II. Podstawa prawna działań ujętych w programie

Podstawą działań ujętych w programie są następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz.1508 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390);
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz.U. z 2018 r., poz. 1457 z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz.U. z 2017 r., poz. 1860).

III. Podstawowe założenia programu

Opierając się na założeniach ustawy gops planuje rozszerzyć swoją działalność, między innymi przez pozyskanie środków finansowych na zatrudnienie asystenta rodziny. Rodzina w kryzysie będzie mogła skorzystać z jego wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i społecznych. Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, wspieranie aktywności społecznej rodzin, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej, udzielanie wsparcia dzieciom, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin. Asystent będzie współpracował

z jednostkami administracji rządowej i samorządowej oraz z podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Pomoc, w założeniach, ma prowadzić do sytuacji, w której rodziny zaczną samodzielnie przezwyciężać problemy, podejmując skutecznie określone działania przy udziale własnych środków, a także zasobów, jakie gwarantuje środowisko.

Gmina w 2016 r. otrzymała dofinansowanie na „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016” w kwocie 14125,00 zł. W okresie od 01 lipca 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. asystent rodziny pracował łącznie z 11 rodzinami, w tym 23 dziećmi.

Gmina prowadzi wiele inicjatyw na rzecz wspierania rodziny między innymi poprzez realizację działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkołę, Bibliotekę Publiczną i Policję).

IV. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej rodzin w Gminie Nur

Podstawą do opracowania programu jest przede wszystkim analiza danych o osobach i rodzinach, które wymagają wsparcia na terenie gminy. Dane statystyczne gminy dotyczące sytuacji demograficznej i społecznej mieszkańców na przestrzeni czterech ostatnich lat przedstawiały się następująco:

Tabela 1. Stan ludności Gminy Nur w latach 2014 - 2017

Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Mieszkańcy ogółem	2985	2928	2826	2779
Kobiety	1526	1432	1378	1356
Mężczyźni	1459	1496	1448	1423

Źródło: opracowanie własne

Pomimo otwarcia rynków pracy przez wiele państw członkowskich Unii Europejskiej i związanej z tym migracji zarobkowej, ważną kwestią społeczną naszej gminy nadal pozostaje bezrobocie. Poniższa tabela przedstawia ilość bezrobotnych osób, które były zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy na przełomie lat 2014-2017.

Tabela 2. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Bezrobotni- ogółem	84	106	93	70

Długotrwale bezrobotni	58	51	52	44
Bezrobotni z prawem do zasiłku	4	13	6	2

Źródło: opracowanie własne

Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Analizując wskaźniki dotyczące pomocy społecznej można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc na przestrzeni trzech ostatnich lat było ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Dane o korzystających z pomocy społecznej w gminie przedstawia tabela nr 3.

Tabela 3. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych - ogółem				
Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia	155	153	164	145
Liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne	74	79	77	65
Liczba świadczeń niepieniężnych	81	74	41	39

Źródło: opracowanie własne

Główne powody udzielania pomocy rodzinom z wyszczególnieniem liczby osób i rodzin przedstawiono w tabeli 4:

Tabela 4. Przyczyny przyznania świadczeń z pomocy społecznej

Przyczyny przyznania świadczeń				
Ubóstwo				
Liczba rodzin ogółem	37	45	36	36
Liczba osób ogółem w rodzinach	111	165	126	129

Bezrobocie				
Liczba rodzin ogółem	25	23	28	25
Liczba osób ogółem w rodzinach	62	53	60	58
Niepełnosprawność				
Liczba rodzin ogółem	40	37	31	37
Liczba osób ogółem w rodzinach	94	73	52	73
Długotrwała lub ciężka choroba				
Liczba rodzin ogółem	15	18	23	18
Liczba osób ogółem w rodzinach	33	34	42	34
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego				
Liczba rodzin ogółem	20	15	11	17
Liczba osób ogółem w rodzinach	97	73	40	58
Alkoholizm				
Liczba rodzin ogółem	5	0	1	2
Liczba osób ogółem w rodzinach	16	0	1	5
Rodziny wielodzietne				
Liczba rodzin ogółem	15	6	7	3
Liczba osób ogółem w rodzinach	83	39	37	19
Potrzeba ochrony macierzyństwa				
Liczba rodzin ogółem	0	8	7	6
Liczba osób w rodzinie	0	46	37	32
Opuszczenie zakładu karnego				
Liczba osób, którym przyznano decyzję świadczenia	0	0	0	0
Liczba świadczeń pieniężnych	0	0	0	0

Liczba świadczeń niepieniężnych	0	0	0	0
Przemoc w rodzinie				
Liczba rodzin ogółem	1	0	0	0
Liczba osób ogółem w rodzinach	5	0	0	0
Zdarzenia losowe				
Liczba rodzin ogółem	0	1	1	1
Liczba osób w rodzinie	0	1	3	1

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5. Liczba dzieci z terenu gminy Nur umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2015-2017

lata	2015	2016	2017
Łączna liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	3	4	4
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej współfinansowanych w ramach zadań własnych	2	3	3

Źródło :opracowanie własne

W sytuacjach wyjątkowych, po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie oraz z uwagi na dobro dziecka i konieczność zapewnienia mu niezwłocznej opieki, gmina współfinansuje pobyt dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Poważne w skutkach jest wychowywanie się dzieci w rodzinie gdzie dochodzi do przemocy. Oprócz uszkodzeń fizycznych, często dochodzi do długotrwałych zaburzeń emocjonalnych, stąd tak ważna jest szybka i profesjonalna pomoc osobom doznającym przemocy, jak też podjęcie działań wobec sprawcy przemocy.

Przemoc w rodzinie według danych gops jest zjawiskiem nadal występującym w gminie, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2015-2017

lata	2015	2016	2017
Liczba Niebieskich kart	5	5	10

Źródło :opracowanie własne

Rodziny dotknięte przemocą kieruje się do zespołu, do którego zadań należy w szczególności:

- 1) integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- 3) podejmowanie działań w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

V. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny na terenie Gminy:

Instytucje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nurze;
- 2) Urząd Gminy Nur;
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 4) Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Nurze;
- 5) Placówki szkolne na terenie gminy;
- 6) Lekarze rodzinni, pielęgniarki środowiskowe;
- 7) Policja;
- 8) Biblioteka Publiczna Gminy Nur.

VI. Cele programu:

Celem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:
 - a) wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności;
 - b) pracę socjalną polegającą na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez:
 - a) objęcie dożywianiem uczniów najbardziej potrzebujących z terenu gminy;
 - b) monitorowanie zagrożeń dot. sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówką służby zdrowia na terenie gminy;

- c) przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy;
 - d) zapewnienie pomocy finansowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej.
3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo–wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia:
- a) gops poczyni starania w celu pozyskania środków finansowych do zatrudnienia Asystenta Rodziny;
 - b) pomoc rodzinom w dostępie do poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.
4. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych, wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących poprzez:
- a) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagoga szkolnego oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym z placówką służby zdrowia;
 - b) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia, bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień – współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podjęcie terapii dla ofiar oraz sprawców przemocy domowej – współpraca z policją i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy;
 - c) współpracę z podmiotami i instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności ze szkołami, policją, placówką służby zdrowia, sądem, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym;
5. Dążenie do reintegracji rodzin poprzez:
- a) pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej;
 - b) przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin poprzez wsparcie asystenta rodziny.

VII. Adresaci programu:

Odbiorcami programu są rodziny zamieszkałe na terenie gminy, ze szczególnym naciskiem na rodziny dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem,

przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz instytucje i podmioty realizujące działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie. Program jest w szczególności skierowany do rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych zjawiskiem patologii i wykluczenia społecznego. Oprócz tego program obejmuje wsparciem także osoby, które ze względu na ciężką sytuację życiową korzystają z pomocy gops.

VIII. Realizatorzy i partnerzy w realizacji programu:

Realizacja programu odbywać się będzie na zasadach współdziałania z jednostkami administracji rządowej i samorządowej zgodnie z zasadą pomocniczości:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nurze;
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej;
- 3) Komisariat Policji w Nurze;
- 4) Placówki Oświatowe;
- 5) Samorząd lokalny;
- 6) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 7) Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 8) Lekarze rodzinni, pielęgniarki środowiskowe;
- 9) Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej;
- 10) Organizacje pozarządowe.

IX. Źródło finansowania:

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 odbywać się będzie w ramach środków budżetu gminy, dotacji z budżetu państwa oraz środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

X. Monitorowanie:

Koordynatorem programu jest gops. Ewaluacja programu będzie prowadzona za pomocą Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, która jest przygotowana i przedstawiana co roku do dnia 30 kwietnia Radzie Gminy w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Ocena obejmuje osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy. Obejmuje w szczególności infrastrukturę, kadrę, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący. Monitoring programu umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

XI. Podsumowanie:

Gmina Nur od kilku lat realizuje zadania wynikające z działań systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Jednak w obecnym kształcie wspieranie rodziny wymaga skoordynowanych i planowanych działań mających na celu przywrócenie jej zdolności do wypełniania tej funkcji. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny. Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich instytucji i służb zajmujących się problemami w rodzinie na poziomie gminy.